

ה פרים הנשרפים
 ושעירים הנשרפים . ק"ד
 פ"א נשרפים בבית הדין .
 ק"ה פ"ב מה שמצא י"ד :
 ומטמאין בגדים . מ"ה מ"ו
 מ"ז פ"ג אלוהים ה' : נשרפין
 בבית הכבוד ויטמאין מטמאין
 בגדים . מ"ח פ"ד מה שמצא
 ב"ד ופ"ה פ"ה פ"ה אלוהים
 ה' : ה' ה' טבולין ארון
 במשורת . ק"ד פ"ב פ"ה
 פ"ה פ"ג י"ב פ"ג י"ב פ"ג
 פ"ה פ"ה פ"ה פ"ה פ"ה
 פ"ה פ"ה פ"ה פ"ה פ"ה
 רש"א ט"ו אינן מטמאין ט"ו
 יומא פ"ו פ"ב סתמא פ"ג :

שנויי נוסחאות

ה שהם נשרפין . כתי"מ
 נשרפין . ואם אינן .
 נכ"מ א"ס . ל טבולין
 אותם . כמכ"כ . אותו
 והנה בשעתו כלפינו .
 יצאו הראשונים . כתי"מ
 ויצאו . ; כתי"מ חוץ
 ראשונים . חוץ לחומת
 העיר . כמכ"כ ד"ו .
 להומו' . ; כתי"מ חוץ
 לעיר . והאחרונים
 לא יצאו . כתי"מ . לא
 יצאו חוץ לחומת העיר
 והוא מותר . מטמאין .
 כתי"מ ונכ"מ כ"י כלל
 המטה . פטמין ו"ה
 כתי"מ גם כתי"מ הקדמות .
 והאחרונים אינם
 מטמאים . כתי"מ כ"י
 וכתי"מ אינן האחרונים
 מטמאין . (אלו ואלו)
 מטמאין . כמכ"כ י"ח
 והנה בשעתו . רש"א
 (אלו ואלו) . כמכ"כ י"ח
 והנה בשעתו . שיעית
 האור . כ"ה כתי"מ
 וכ"מ ונכ"מ ד"ו ;
 כתי"מ שיעית . כמכ"כ
 לפניו שיעית . ; כתי"מ
 שיעית . וע"י ש"י ניומא
 פ"ו מ"ז .

קדשי מקדש לקדשי גבולין צננן הזה וכדכתיב רש"י . ותו
 קשיא בכך פסקא גופיה מ"ט העור כשריפה כשהבשר בקבורה .
 והכ"מ לא העיר בכל זה ולי ל"ט . [ומלאהי בתוספות פ"ה
 דבזרות סוף דף ל"ב שכתבו ו"ל א"ס היינו מחלקים בין
 נשחט שלא ע"פ מומחה לשאר פסול
 שאירע אחר בחיטה היחה מיושבת
 הגירסא אלא כנגדום איפכא והלכה
 כחכמים בשר כשריפה ועור בקבורה
 ובזמן הזה הוא דקאמר שלא החמירו
 על העור לשרפו כמו הבשר ו"ל מ"ט
 מהא דתנן בפ"ג דערלה [מ"ג] האורג
 מלא הסיו מלמר הבכור בבגד . ילק
 בבגד . ו"ל כדמטי סוף מסכת תמורה
 [ל"ב ע"ב] דמחלק בין שק לשער
 [וכתבתי סס פ"ז מ"ה] ע"כ ועיין מ"ט
 בספרי ספר לחס תמידות במסכת
 בזרות פרק הלוקח בהמה סעיף ז' .
 והר"א מסיק דבזו טעון קבורה וע"פ
 פירוש רש"י מסיק כך : ה נשרפים
 בבית הדשן . פירש הר"ב חוץ לג'
 מחנות כו' וע' מ"ט פ"ה מ"ב בבית

ה פרים הנשרפים . ושעירים הנשרפים .
 בזמן שהם נשרפין כמצותן . נשרפין בבית
 הדין . ומטמאין בגדים . ואם אינן
 נשרפין כמצותן . נשרפין בבית הכבוד .
 ואינם מטמאין בגדים . : ה' ה' טבולין
 אותם במזמורת . יצאו הראשונים חוץ
 לחומת העיר . והאחרונים לא יצאו .
 הראשונים מטמאין בגדים . והאחרונים
 אינן מטמאין בגדים עד שיצאו . יצאו אלו
 ואלו אלו ואלו מטמאין בגדים . רבי שמעון
 אומר אלו ואלו . אינן מטמאין בגדים . עד
 שיצת האור ברובן . ניתך הבשר .
 אין השורף מטמא בגדים :

הצירה . פירש הר"ב פטמים וכו' שבהר הבית והוא כה"מ .
 כלומר שבהר הבית ג"כ בכלל המקדש הוא . ולפיכך נקרא בית
 הצירה שכל המקדש קרוי צירה כריש לקיש בגמרא . ועיין
 ריש פ"ק דתמידו"מ ס"ט : י' יצאו וכו' . מטמאין בגדים .
 הוא קבלה . וכמשה למה שנאמר בפר העלם (ויקרא ד) והוליא
 את כל הפר אל מחוץ למחנה . אמר כיון שילאו חוץ למחנה
 אחת המהטסק בהם מטמא בגדים . ור"ל במחנה אחת . מחנה
 שניה שהיא העזרה . הרמב"ם : ניתך הבשר חוץ השוקף
 מטמא בגדים . ל' הר"ב נגמרה שריפתן אין המכויע כו' . כל
 המכויעין בשעת שריפה . וכן לשון הכרייתא השוקף מטמא
 בגדים . ולא המליט את האור ולא המסדר את המערכה . ואיזהו
 השוקף . המכויע בשעת שריפה . ומסיים הרמב"ם פ"ה מה'
 פרה אדומה כגון המהפך בבשר והמשליך עינים והמהפך באש
 והחזקה גמלים כדי שצבע האש וכו' ולא כהן . ומ"ט הר"ב דכתיב והשוקף כו' . יכול
 לתמוה בהל"ל לאחר שניתך כלשנא דמתניין . אבל הר"ב העתיק זה הלשון מהכרייתא כגמרא . ולא
 עיין בספ"א שסוחר
 דברי ר"ש בזה הלשון . עיקר הבשר אין מטמאין בגדים . ואיכא בינייהו כדאמרין בגמרא דשויא חרובא . פירש"י דהו' ניתך
 הבשר ואפר מיהא לא הו' ע"כ . ו"ל הרמב"ם [נפירושו] ניתך עינים ומיגר כאשר יהיה בתחלת השריפה . ע"כ . וכ"פ נמי דהא
 דלאחר שנטעו אפר הם דברי חכמים החולקים על ר"ש . ועיין במשנה ג' פ"ב דמעילה :

תוספות רע"ק

ה [אות צח] הר"ב
 ר"ה מטמאין בגדים .
 כדכתיב והשורף .
 דרכיכתיב שם ואח פר
 ההטאת ואח שיער
 ההטאת אשר הובא את
 דמם באוהל סוער לבשר
 כל והשורף אותם כו'
 מה ת"ל לבשר לימד על
 כל המתכפרים שהשורפן
 מטמא בגדים . נכרא
 דף פ"ג ע"א :

תמים דבשר בקבורה והעור כשריפה : ה פרים הנשרפין . פר
 כהן משיח . ופר העלם דבר של לבור . ופר של יו"כ : ושעירים
 הנשרפים . שעיר יו"כ . ושעיר ע"ז . נשרפין בבית הדין .
 חוץ לשלם מחטת . ובבית עולמים חוץ לירושלים . דכתיב בזה
 אל מחוץ למחנה . כלומר חוץ לבלש
 מחנות : מטמאין בגדים . לעכוזים
 בהם כדכתיב (ויקרא י"ו) והבזרף
 אותם יבנם בגדיו . וכל מקום שנאמר
 יבנם בגדיו . לא בלבד הקדים שהוא
 לבוש טעונו כזום . אלא כל בגד
 שהוא נוגע בו בעודו מחובר לממא .
 נטמא וטעון כזום : שלא במצותן .
 כגון שפסלו וטעונו שריפה ששאר
 פסולי המוקדשים : בבית הכירה .
 פעמים בעזרה ופעמים בהר הבית
 כ"ל . אירע בהן פסול קודם לייאחזן
 מן העזרה בין קודם זריקה בין לאחר
 זריקה נשרפין בבית הדשן הגדול
 שבעזרה . אירע בהן פסול אחר לייאחזן
 מן העזרה . נשרפין בבית הדשן
 שבהר הבית . והוא בית המקדש : ה' ה' טבולין
 אותן . את הנשרפים כמלותן היו טבולין אותן במוטות
 להוליחן לבית שריפתן : הראשונים . בני אדם הנטמאים במוט .
 אותן שבראש האחד יולאים ראשונים . והאחרונים שבראש השני
 לא ילאו : ניתך הבשר . נגמרה שריפתן אין המכויע טוב בהן
 מטמא בגדים . אבל מקמי הכי כל המכויעין בשעת שריפה
 מטמאים בגדים . דכתיב והבזרף אותם יבנם בגדיו . בשעת
 שריפה . יכול המכויע לאחר שנטעו אפר מטמא בגדים . ת"ל
 אותם . אותם מטמא בגדים נטעו אפר אינו מטמא בגדים .
 ופירש הנשרפים ושעירים הנשרפים עלמין אין מטמאין אדם
 ובגדים שנוגשים בהם אלא המהטסק כשריפתן טמא מנזרת
 הכחוב . לדברי רבנן משילאו הסובלים במוטות . ולדברי ר"ש
 משילת האור ברובן . ואין הלכה כר"ש :

אדם נוסאין אותן על מוטות [שטאנגען] לחוץ לעיר לשרפו סס :
 (לא) ר"ל כשהיה ק' , שבה' שטאנגען בראש הא' , וגם נוף הפירים
 והשעירין , כבר היו כולן מצותן לעזרה , ובה' שבראש השני עדיין
 היו פטמים [ע"י צ"ד ב'] : (לב) ברוב בשר של נוף הנשרף ,
 או מטמאים להמהטסק אז : (ג) ר"ל א"ס נימק לורה החילונה של
 הבשר ע"י האש , דנחך כל פנים החילוני של הבשר : (ד) אף שמשויע
 אז גם הוא לשרפן לאחר א"ס אינו מטמא . אבל מקמי הכי , המהפך
 בבשר או באש , או המשליך עינים להמזורה , והחזקה בגמלים כדי
 שיצער , וכו' אלא בשעתו , מטמא בגדים , אבל המליט האור
 והמסדר המערכה קודם שיהנו שם הפרים , אינו מטמא בגדים :

תפארת ישראל

יבין יבין
 קודם הפסע . וק"ל דאפילו נשחט ע"פ מומחה ונשרף , יקבר עם
 טורו [י"ד ט"ז] , ולרמב"ם דוקא כשחטו שלא ע"פ מומחה יקבר עם
 טורו : (ג) פר המשיח ופר העלם דבר של לבור ופר יו"כ : (ד) שעיר
 יו"כ ושעיר ע"ז [וע"י לעיל פ"ה ס' י"ג וי"ד] : (ה) חוץ לעיר ,
 דיינו חוץ לג' מחנות . דעזרה מחנה שנינה , והר הבית מחנה ליוה ,
 וירובלים מחנה ישראל : (ו) דכל השוסקין בהן לבורס , כל בגדים
 וכלים , וכ"ש אוכלין ומסקין , שנוגעין בהן בשעה ששוסקין כשריפתן ,
 נטמאין : (ז) דיינו שנספלו : (ח) ר"ל בעזרה , מולא ילאו עדיין :
 (ט) ואפי' נפסלו לאחר זריקה , כך דינו . מיהו כנספלו לאחר לייאחזן
 מעזרה . נשרפין בהר הבית : (י) ר"ל א"ס נשרפין כמלותן , אז ד"בני

השוהט והמעלה פרק יג זבחים

כשם שדמה פוטר כו' .
מנייה ו' ע"ב .
שנויי נוסחאות
כך (הוא) פוטר . כתיב
ליהא ; כמש"כ . . . היא
פוטרת ואיט נכון .

דבשפת שמיטה כו' . וכ"כ רש"י והכי נמי כתיב ידענה בינתיים .
וכמו חלעיל . ועיין במשנה ב' פ"ג דכריתות : כשם שדמה
פוטר וכו' . לשון רש"י ואשחט שניהם בפנים קאי כו' אבל [משום]
שחטי חוץ לא אלמריכה ליה דכחמן דקטלינהו דמי ולית בהו
מעילה . כדלחמיין בשמעתא קמייתא
קדשים שמתו ילאו מידי מעילה ואגב
גרידא נסבא הכא חיירי דנקטה
משום שמיטה חוץ וברפ"ק דמעילה

כשם שדמה פוטר את בשרה . מן המעילה [דזריקת דם מניחה
בשר ק"ק מן המעילה דיהבה בה] שעה היתר לכהנים : כך הוא
פוטר את בשר חברתה . והע"פ שפסולת [ואשחט שניהם בפנים קאי]
ואשמועין הכל דהיכל דמונחות שתיכן ורקס וזיק את דם האחת
פטר את חברתה מן המעילה משום
הטאת שנתכפרו בעליה דקיימא לן
הטאות המחות לא נהנין ולא מועלין :

לקומים
בדור דלעיל וליב מני
לפניו ד"ש מן שתיכן
בפנים ר"ל שלחמך שהיה
מכוס ר"ל מהמנות שנהיכל
מור והזה שיה מנס
האחר וקמ"ל דלא שייך בה
כל שממו לאשים הרי הוא
בכל הקטיו אע"ג דשיך
לפי כהנות דהאזות
במקום הקטרה קיימי כמ"ס
רש"י לעיל כפי התערבות
דף ע"ו אפי"ה כה"ג לית
בה משום כל הקטיו אי
הוא מים ועוד כיון דהק
ה"ל שריים ובי מני היב
ליה כהנות פיימי לא שייך
בכו ואיכר דכל תקטירו
כיון דכלאו הוי טעוין
מונה דהיינו כיבוד של
מונה התינו ויש ללמוד זה
מדברי תוס' שם ע"ע
ובסיפא איתרין משום מלי
דמסיים כשם וכו' כמ"ס
הרמ"ז ז"ל . (פ"ל) :

נמי קמי [נה] לכולה ע"כ : בשם שדמה פוטר כו' . פירש הר"ב משום הטאת שנתכפרו בעליה דק"ל חטאות המחות לא נהנין
ולא מועלין . ובפירוש רש"י . וכתבו התוספות וקשה לפירושו דבמשנה ב' פ"ק דמעילה הנין אר"ע כו' לא כשם שדמה כו'
ומקמיין דוקא כשחט שניהם בבית אחת רלה מזה וזיק רלה מזה וזיק . אבל בזה אחר זה לא [כדפירש הר"ב שם] ואי חשיב
כחטאות המחות אפילו בזה אחר זה נמי . אלא ודאי כיון שנתחמה קודם זריקת דמה של חברתה שראוי להתכפר לא הוי חטאת
המחה . והיינו טעמא דיש חילוק בין בית אחת לזה אחר זה . דבבית אחת חשיבי תרווייהו כחד גופא ולכך פוטר את בשר חברתה
וכן מוכח הסוגיא ע"כ :

יבין תפארת ישראל יבין

משום דכמד גופא ינהו . רק משום דאי כפי זרק מהאי או מהאי . וכמ"ס
רש"י תס . וא"כ ק' לכתב"ס . אם לא שדחך דכוונת תוס' הכל . דמשום
שיוכל לזרוק מאיז שירלה . להכי חשיבא כחד גופא . פירו דבשחטן זה
אחר זה . כיון דמלאה לזרוק מהשחט ראשון , להכי אין זריקת
הראשונה מפיקעה שניה ממעילה . ואי"ל דנחשב שנייה כחטאות
המחות . שאין בהן מעילה . ד"ל דמשום דנשחטה שנייה קודם
זריקת דם הראשונה . לא מקרי חטאת שפירו בעליה . פירו
בנשחטה שנייה אחר זריקת הראשונה . הו"ל שנייה חטאת שפירו
בעליה . שאין בה מעילה [כמעילה ד"י ב'] :

מן חיוב מעילה . דזריקת דם מניחה בשר ק"ק מחיוב
מעילה . מדהותרה לכהנים כשנמק דמס : (סב) בשחט שניהן
בפנים ע"י ב' כהנים בבית אחת ממש . וזיק אח"כ דם של
המחה , אף שפסולה השנייה . אפי"ה שוב אין מועלין בשניהן .
דכיון דרלה מזה וזיק ורלה מזה וזיק . זריקה של א' פוטרת
חברתה ממעילה . [וזה דלא כחוס' ורמב"ם שכתב כן בשם דעס
הפגור משום דחד גופא ינהו . והכי א"כ ק' על תוס' נמי כמו שהקשו
לש"י . וכדמקשי אגמא ר"ל [מעילה ד"ו ב'] . דאי ביה אח"ז נמי .
ובחמת במסקנא תס קאמר ר' יוחנן קאמתינו לרגלוי דיוקא . דאין העטם

ציונים תוספת י"ט פרת חטאת פרק יד זבחים ר"ע מברטנורה

פיר א פרת חטאת
ששרפה כו' . ק"ב
פ"א מ"ב פירש אחרי פק"מ
פ"ב מ"א מ"א פ"ב מ"א
מ"ב פ"א מ"א כל שאין דמי
לכוא כו' . מ"א ע"ס
ב הרובע והרובע . ק"ב
פ"א מ"ב ע"ס מ"א ע"ס ופ"א
ה"ו :

פרק יד א פרת חטאת שרפה כו' . לשון הר"ב אם
שחטה כו' . וז"ל התוספות פרת חטאת
ששחטה חוץ מנחה ברוב ספרים גרסי' שרפה וכן במסכת פרה
פ"ד הנין שרפה חוץ לגיטה פסולה וס"ה בשמיטה שאין חיוב חוץ
לא בשמיטה ולא בהטלה כדמוכח
בגמרא ועיקר גת עיתקן לשריפה
שהוא כעין גומא כדפירש בערוך
ושורפין אותה שם ואוכפין אפרה .
ע"כ : חוץ מניה . פירש הר"ב
מערכה של עלים מסודרין כמין גת .
וכ"פ הרמב"ם וכן פירש הר"ב ברפ"ד
דפרה אבל שם פ"ג מ"י מפרש בע"א .
גם הרמב"ם מפ' שם בע"א כמ"ס שם
בס"ד : וכן שפיר המשתלה לאחר וידוי .
דאי קודם וידוי בעי ליכנס להתוודות
עליו . גמרא . [זכולמר והרי הוא ר"אוי לנא] : ב הרובע והגרבע וכו' . מפורשים ברפ"ו דחמורה ופמ"ש שם בס"ד ועי' במשנה ד'
פרק בתרא דבטרות : שנאמר לפני משכן ה' . ובגמרא פריך וה"ג היפוק ליה מואל פתח אהל מועד לא הביאו ללעיל ומשני

פרק יד א פרת חטאת . פרה אדומה שנאמר בה חטאת
היא : חוץ מניה . מערכה של עלים
מסודרין כמין גת היו עושים לה במקום ששוחטים אותה בהר
המשחה כנגד פתחו של היכל ואם שחטה חוץ למקום הוא
פסולה אבל אינו חייב עליה משום
שחט קדשים בחוץ דרמננא פטריה
מדכתיב ואל פתח אהל מועד לא
הביאו . ומדקפיד קרא לענוש * שלא
הביאו . ש"מ בעומד להביאו שם
משחטי קרא : כל שאינו ראוי
לכוא כו' . ס' שאין [מתיד] להקריב :
* בר"ב ד"ר על שלא . בלא
והמוקצה . והנעבד . והאתנן . והמחרר . והבליאים . והמיריפה . ויוצא
דופן ו' . שהקריבין בחוץ פטור . שנאמר (שם) לפני משבו ה' . כל שאינו

שנויי נוסחאות
פיר א שרפה .
כתיב ונש"מ
שחטתה ועי' כתיב
וכתו"ט . שהקריבו .
במש"כ . שהקריבו ;
במש"כ ד"ו שהקריבו ;
כך שאינו ראוי לכוא אל
(פתח) . כתיב ליתא ,
במש"כ ד"ו וכל שאין .
ב (והאתנן) והמחרר ;
במש"כ דפ"י . ליתא
והמיריפה הכי' וה"ק
כלפינו אך גד' א"ד בפ"ו
הסדר נטעות והמחרר
והאתנן (ד"ס) וכו'
בש"מ . והבליאים) .
כתיב ליתא נטעות .
ויוצא דופן . כתיב
והיוצא . לפני משכן
(ח) . כתיב ליתא .

דמחטה

יבין תפארת ישראל יבין

דפטר כששרפה אח"כ חוץ מניה , דהרי לא נקדשה נקדשת פרה כלל) :
ג) לאחר שהחודה עליו בפנים . דאי מקודם . חייב . מדראי
להביאו לפניו להתוודות עליו : ד) מנחת דשחטי חוץ : ה) מדקפיד
קרא לענוש משום דאל פתח אהל מועד לא הביאו . ש"מ דבעומד
להביאו מיירי : ו) כוין מפורשין לעיל [פ"ח מ"א] . ומיירי אפילו
בנשטה

פרק י"ד א פרה אדומה . ומדמיירי הכא לאחר שהוקדשה .
להכי קרי לה חטאת [כחולין ד"א א'] : ב) הוא
מערכה של עלים כעין גת ששוחטין לה בהר המשחה כנגד פתח היכל .
ושחטה עליו . [וב"ל דקט שרפה חוץ מניה דפטר . לדייק מנה דמיירי
אף ששחטה כדניה שם נגד פתח היכל . ומי"ס בשם נשחטה שלא כדניה

תוספות רע"ק
וכמ"ס החו"ט בפרק דלעיל מ"ג והא דלא נקט בסתמי' דהכא פקרא
דלה' . דמיניה פסויטם בין קודם וידוי בין לאחר וידוי . היינו דבטי
לאהוי

אמלה מבשר הטאת. ט"ט
 כ"י אחי פק"י ט"י שם ט"ט
 ט"י הוצק הבולל
 הפותח ה'. סמליון ט'
 ט"א מ"י ט' ט"ז אין היובין
 ע"י לא משום זרות ולא
 משום טומאה. מ"י ט"ט
 מה צ"ל מקלם ט"ט וט"י
שנויי נוסחאות

(מבשר אשם) כ"ו.
 כ"י"ט יתא נטעות;
 כ"י"ט ונטיקא ומבשר
 וכן כמון נ"ט.
 הוצק. נמשכ"ב הוצק
 וכן כולל דממוך בוויין
 וט"ט כ"י"ט (מלמד
 הסדר. הקומץ).
 הבורח הפותח. נמשכ"ב
 הסדר והפוחת והבולל
 וכסדרין (פ"ג ט"ז)
 כמנינו ועי' נטות ט'
 שובא כלו דר"ט.
 (המלח). כ"י"ט יתא.
 והמקבל דמים ד"ג
 ודפ"י. מקצת דמים
 והשפיעו ההוי"ט ד'
 ס"א. אין חייבין עליו.
 כמשכ"ב ואין. כ"י"ט
 יתא. וט"א משום
 מחוסר בגדים. כ"י"ט
 יתא. כ"י"ט. בגדים
 ולא משום מחוסר
 כפורים.

תוספות חדשים

שם במשנה ומותר
 העומר. מה שנתר
 לאחר קטיף (רש"י): שם
 במשנה בהמשיב את
 הכות, מדען את המורה
 בק"י. (רש"י): תי"ט
 ד"ה והקומץ. נפלא
 כו"ז: משום דליקענדי
 כולל ככרית לכתלה נזר
 כדלחא במנחת ד' י"ח
 ע"כ מקמיא וליקענדי
 כהנה אלל שקומץ וכן
 מסדר שלח ומטיב נזר
 ח"ע על פי שלח חייב
 מיטא ט"ח אכ"ו וליקע
 עליו כמ"ט הרמב"ם כ"ט
 מה"ל כ"ח המקדש לך
 לא טהא קומץ כדרי
 ליק וט"ט סמ"ט ט"ט
 מה"ל נזר טהא שנתר
 לכתלה במנחת נזר סמ"ט
 ע"כ על מ"ט כ"י"ט מה"ל
 מטה קרבנות ע"ט וד"ק:
 (ממהו"ש ט"ז ז"ל):

ראשון לציון

פ"ד ג במש"ה הו"פ
 המיץ כ"ו ז"ל
 חוספת כסדרין פ"ב ע"ב
 ד"ה מולת והפניף והמניט
 לא דק דמטפה וס"ט
 קדמות למילה כ"ו [ובזה]
 אהנה לך קדושת הו"ט
 טהא לך כ"ח והקומץ
 כ"ט דהא הנה לא דקדק
 כסדרין וע"ע חו"ט מנחת
 י"ח ע"א. ד"ה לא מלה.
 עוד שם כסדרין פ"ב ע"ב
 בתוס' ד"ה הוצק כ"ו
 הקשו הא דלא חייב מולק
 כ"ו ומיחו קטף לחי נזון
 שמו ופתיילת כמטרה
 ומסדקת לא קטף כ"ו
 ע"כ. תוי"ט ד"ה והקומץ
 נפלא: ט' שכן הוא ג"כ
 כזכרית דף קט"ו ע"כ כ"ו
 וס' כמסדרין פ"ב ע"ב
 על סדר הוס:

חטאתם וכו'. בחטלה ח"י אומר
 דמ"ט נדבה לשמן ל' רש"י
 הוא מתקבלות בפנים
 ל' הרמב"ם בפירושו הוא.
 הר"ב ש"ל ח"י לאחר כ"ו:
 אפרש ואומר ד"ש נדבה
 מדקדק לשמן מבוס דמלא
 בגמרא דאפילו חס נמי
 שלא לשמן בפנים. וכן
 כחבורו פ"ח מה' מה"ק.
 לאחר שהקריבו כ"ו קטף
 מלחא דפטיטא הוא ומ"י
 עולותיהן ושלמיהן. וכן
 מה' מה"ק כתב אבל חס
 עולותיהן בחון בחון ימי
 חייבין. שהעלה דורון
 וכן מלחתי בגא"י. וז"ל
 להקריבה עד שיכלמו ימי
 הוקריבה בחון ימי הספירה.
 הגזרות חייב. כי עיקר
 הימים הקבועים. הם החטאת
 על שלא נכנה הקומץ אלל
 במסדר ומטיב. וח"א לומר
 דבר שדרקן לאכול לאו
 [בראשונה במסכת יומא] עבודה
 מפרש רש"י סיפא דקרא
 המזבח כגון תרומת הדשן.
 והולכה שיש אחריה זריקה.
 נפיק מויתרו ולא יחללו בכל
 חטאתם וכו'. בחטלה ח"י אומר
 דמ"ט נדבה לשמן ל' רש"י
 הוא מתקבלות בפנים
 ל' הרמב"ם בפירושו הוא.
 הר"ב ש"ל ח"י לאחר כ"ו:
 אפרש ואומר ד"ש נדבה
 מדקדק לשמן מבוס דמלא
 בגמרא דאפילו חס נמי
 שלא לשמן בפנים. וכן
 כחבורו פ"ח מה' מה"ק.
 לאחר שהקריבו כ"ו קטף
 מלחא דפטיטא הוא ומ"י
 עולותיהן ושלמיהן. וכן
 מה' מה"ק כתב אבל חס
 עולותיהן בחון בחון ימי
 חייבין. שהעלה דורון
 וכן מלחתי בגא"י. וז"ל
 להקריבה עד שיכלמו ימי
 הוקריבה בחון ימי הספירה.
 הגזרות חייב. כי עיקר
 הימים הקבועים. הם החטאת
 על שלא נכנה הקומץ אלל
 במסדר ומטיב. וח"א לומר
 דבר שדרקן לאכול לאו
 [בראשונה במסכת יומא] עבודה
 מפרש רש"י סיפא דקרא
 המזבח כגון תרומת הדשן.
 והולכה שיש אחריה זריקה.
 נפיק מויתרו ולא יחללו בכל

שלמים ניגאו. ומשני חני נזיר
 בחוץ חייבין. שהן מתקבלות
 שהקריבו חטאתם. והמזרע
 אשם ט'. דכל הני גאלס
 ורחמנא אמר (ויקרא י"ח)
 עולה או זבח מה עולה
 ע"ג מזבח ח"ף כל שהוא
 מזבח: מבשר קדשי קדשים.
 ככשי עזרת כהס שלמי
 תורת קדשי קדשים: הוצק.
 על המנחה: הבולל. הפותח.
 הבולל המנחה בשמן ופוחת
 המניף המניש. שמניף את
 שטונה טוהפה. ומנישה
 המנחה שהיא טעונה הגהס
 בקרן דרומית מערבית כדכתיב
 (ויקרא י"ח) המזבח אל
 לחס הפנים על השלחן:
 או זבח מה העולה הוא
 עבודה ילאו אלו שאין אחד
 עליו משום זרות. אש עשה
 כגון שבלל. או פחת וכו'.
 שח"ט

שלמים ניגאו. ומשני חני נזיר
 בחוץ חייבין. שהן מתקבלות
 שהקריבו חטאתם. והמזרע
 אשם ט'. דכל הני גאלס
 ורחמנא אמר (ויקרא י"ח)
 עולה או זבח מה עולה
 ע"ג מזבח ח"ף כל שהוא
 מזבח: מבשר קדשי קדשים.
 ככשי עזרת כהס שלמי
 תורת קדשי קדשים: הוצק.
 על המנחה: הבולל. הפותח.
 הבולל המנחה בשמן ופוחת
 המניף המניש. שמניף את
 שטונה טוהפה. ומנישה
 המנחה שהיא טעונה הגהס
 בקרן דרומית מערבית כדכתיב
 (ויקרא י"ח) המזבח אל
 לחס הפנים על השלחן:
 או זבח מה העולה הוא
 עבודה ילאו אלו שאין אחד
 עליו משום זרות. אש עשה
 כגון שבלל. או פחת וכו'.
 שח"ט

שלמים ניגאו. ומשני חני נזיר
 בחוץ חייבין. שהן מתקבלות
 שהקריבו חטאתם. והמזרע
 אשם ט'. דכל הני גאלס
 ורחמנא אמר (ויקרא י"ח)
 עולה או זבח מה עולה
 ע"ג מזבח ח"ף כל שהוא
 מזבח: מבשר קדשי קדשים.
 ככשי עזרת כהס שלמי
 תורת קדשי קדשים: הוצק.
 על המנחה: הבולל. הפותח.
 הבולל המנחה בשמן ופוחת
 המניף המניש. שמניף את
 שטונה טוהפה. ומנישה
 המנחה שהיא טעונה הגהס
 בקרן דרומית מערבית כדכתיב
 (ויקרא י"ח) המזבח אל
 לחס הפנים על השלחן:
 או זבח מה העולה הוא
 עבודה ילאו אלו שאין אחד
 עליו משום זרות. אש עשה
 כגון שבלל. או פחת וכו'.
 שח"ט

נגדים

פרק יד זבחים

פרק יד (א) והא דהספיק התא בין תוספת והגשה לציון קמייהו,
 במסדר השולחן, הניח רחמי"ש ב"ע. ולפע"ד ל"ג להחיל
 ג' בני נקט, וכולן בדרך לאו ח"ף ו'. (א) [בבא א' א', יזק, בולל,
 פחת, ומולח, דכולל אפילו לכתחלה כש רות צ"ר [כבוסה ד"ד
 3]. ואף דמליחה לא הוכרה שם דכשרה נזר. ה"ע, דהתם רק סדר
 הבלח המנחה נקט. והו משום דמליחת הקומץ הוא בראש המזבח, ואין
 צמורגל שיבוא זר לשם, וכדלחרי"ן (מנחות ד"ב ע"א), וכי ס"ד שור קרב
 אלל המזבח. אבל בלחמא צבניה הכהן הקומץ למקום דריסת רגלי ישראל
 ל"ע דמותר לישראל לכתחילה למלחו, דמה אוסר יש בדבר, וכי כהונה
 כתיב בה. והרי היא רק מכשירי עבודה כתיבה וכלייה והבאת סולת,
 ולצונה שעליה, וגם לא עדיפא מהולכת עליה למזבח, דאף כשנתק זר על
 המזרעה חייב מיתה (כיומא דכ"ד ב) אפ"ה מותר לזר לכתחילה להוליך
 עליה למזבח (כיומא כ"ו וכו'). ואף דמקמייהו וליקענדי מותה כהונה (מנחות
 ד"ט א) והרי מליחת הקומץ היא אחר קמייהו. עכ"ל הרי ח"ף מקבלה
 וליקענדי מותה כהונה (כיומא דכ"ו א) ואפ"ה הספס ממות כשר זר (כיומא
 ט"ז). על כרחך משום דדרך הכשר עבודה הוא. ואיל"ה ק' מ"ט
 הרמב"ם (פ"ח מפסחמו"ק ה"ז) זר שיזק ובלל פחת ומלח כשרות. כ"ל
 דמדכלל הרמב"ם מלח עם יזיקה וכלייה, והרי הוכחט למעלה דיזיקה
 וכלייה לכתחילה כשרין זור מ"ש"ס טוהפה הניל, אש כן ה"ה מלח, וכשרות
 דכתב הרמב"ם היינו דלפני לכתחילה כשרות זר. וכמו כן מ"ש הרמב"ם
 כ"ט

עבודה

רעיק

לכת דהא ק"ל כרת לא בעי אזהרה כדאיתא רפ"ג דטבות אלא
 דאזהרה למלקות דהתירו בו וצ"ע. ולשון החכמים כל שאין בו כרת בו
 אינו

י ב י

קודם זמן בחון: (יש) ח"ף דכל הגהו לאו בני שלמים ניגאו. עכ"פ
 נקט הגהו וה"ה נזיר שהביא קרבנותיו קודם כלות נזירותו, והרי
 הנזיר מביא כבש לעולה וכבש לחטאת וליל לשלמים: (ב) דמרתן
 חזון חזיון ח"ף חזון זמן, להכי חייב עליהן בחון, משא"כ חטאתן
 ואשמן רק לכשר לאחר חטאת זמן אחר: (א) כ"ב פנשי עזרת
 מיירי שחלכלין. דהן שלמי לבזר. ואפ"ה קדשי קדשים הן:
 (ב) כולו או או קמי. וטען נאכלין. והרי אין חייב על הקרבנות
 חזון רק בדבר הקרב ע"ג המזבח: (ג) שילק שמן על המנחה
 בחון: (ד) שבלל המנחה בשמן. או פחתה פתיס. בחון:
 (ה) שמלה את הקומץ או בשר קרבנות בחון. שדין למולחן קודם
 שיקריבום במזבח: (ו) דמנחה לריכה בפנים טוהפה. ואח"כ
 מנישה וסועכה לחוד זוית דרומית מערבית של מזבח. ואח"כ
 קימן ממנה ומקריבו. וזה עשה חוספה או הגשה בחון. [ואף
 דתוספה והגשה במנחה הוא קודם שימלחה. אפ"ה קדשים מלח מליחה גבי
 יזק וכלל ופוחת. דכולו רק מכשירי המנחה. משא"כ תוספה והגשה
 צעודה כגופא דמנחה ניגאו. ולהכי לא ח"ף ו' חזון: (ז) שנתן לחס
 הפנים על שולחן בחון. ונתכוון לשם סידור: (ח) הדליק ח"ף שצב
 נרות במטירה בחון. ונתכוון למות הדלקה: (ט) שקמץ מנחה
 בחון. (א): (ל) דכתיב בשחטיו חזון. אשר יעלה. לאשמעינן
 דרומיא דהעלה שהיא גמר עבודה בעיני. וכל אלו אינן גמר עבודה:
 (י) ע"י ציגא דכ"ד ע"כ הדלקה לא עבודה היא ועי' כ"י"ט כלו וצ"ע

חוספות

בו למלקות ואם לקח פשור סכרת. ואם לא התירו חייב כרת וכמו כל
 חייבי כריתות שיש בהם לאו כסו אהונו וכדומה. והאזהרה לא אחיא
 ע"כ. תוי"ט ד"ה והקומץ נפלא: ט' שכן הוא ג"כ כזכרית דף קט"ו ע"כ כ"ו
 וס' כמסדרין פ"ב ע"ב על סדר הוס:

הקדשה כתיבי. והרי הותרו הכמות: ואלו קדשים קרבים במשכן. כגון זמן הגלגל. ונוב וגבעון. שהיה שם משכן. והיו הכמות מותרות. אלו קדשים לריבין להקריבן במשכן ולא בצמה: קדשים. שסתמן הוקדשו למשכן ומאי ניהו קדנות

לכור: קרבנות יחיד. שהמן לכמה: קרבנות יחיד שהוקדשו למשכן. שפירש בשעת הקדשן ע"מ להקריבן למשכן: ואם הקריבן בבמה פטור. מזהרה ומעונש שהרי הותרו הכמות ומיאו אכור לשנות דכתיב (דברים כ"ג) מולא שפחך תשמור ועשית: במת צבור. גלגל ונוב וגבעון: סמיכה. דכתיב לפני ה' והמך שאין סמיכה בצמה: שהיטת צפון. דכתיב (ויקרא א) לפניה לפני ה' ואין לפון בצמה: ומתן סביב. שתי מתנות שהן ארבע דכתיב זהו (שמות כ"ט) את הדם על המזבח סביב ולא בצמה: תנופה. דכתיב תנופה לפני ה' ואין תנופה בצמה: והגשה. דכתיב (ויקרא ז) והגשה אל המזבח ואין הגשה בצמה: אין מנחה בבמה. דזבחים אמר קרא בצמה

ולא מנחות: כיהון. דכתיב (ש"י"ד) ורק הכהן את הדם על המזבח. מנחה לריבין כהן ואין צמה לריבין כהן: ובגדי שרת. דכיון דא"ל כהן ואין כהן מקום לבגדי שרת דבגדי שרת כתיב (ע"ו) ילבס הכהן: ובלי שרת. דכתיב שרת כתיב (שמות כ"ח) לשרת בקדש ולא בצמה: וריח ניחוח. אברים שללאן והעלן אין בהן משום ריח ניחוח ודוקא במנחה דכתיב ריח ניחוח לה' אבל בצמה אפילו ללאן והעלן אין ככך כלום: ובחיצת דמים. חוט הכיקרא להכדיל בין דמים התחטוים לדמים העליונים. ואין חוט הכיקרא בצמה דכתיב (ש"כ"ו) וסיתה הרבה עד חצי המנחה ולא בצמה: רוחין ידים ורגלים. דכתיב (ש"ל) צבואם אל אהל מועד ירחו מים. ולא בצמה: הזמן. אם חשב על הקרבן לאכלו חוץ לזמנו: והטמא. אט"פ שור כשר להקריב בצמה אין טמא מקריב בצמה: נשלמה מסכת זבחים

דומיא למדבר וכ"כ הרמב"ם. וכלומר דעיקר פרשת שחטין חוץ על אופן שבמדבר נאמרה. ומ"ש הר"ב דכרתה לשחטין חוץ כתיב כו' זאת להם כו' ה"פ דבכרייתא בר"פ השחט והמעלה מפרשין לכל הענין של אותה פרשה בהחלטה עד פסוק ולא יזבחו וגו' שנגש כרת על הכמות

איסור במות. והקריבין בשעת היתר במות. הרי אלו בעשה. ואין בהם בלא תעשה: ואלו קדשים קרבים במשכן (י). קדשים שהוקדשו למשכן (י). קרבנות היחיד בבמה. קרבין במשכן. וקרבנות היחיד בבמה. קרבנות היחיד שהוקדשו למשכן (י). יקרבו במשכן. ואם הקריבן בבמה פטור (ט). מה בין במת יחיד לבמת צבור. סמיכה (א) ושחיטת צפון. ומתן סביב (ב). ותנופה. והגשה (ג). רבי יהודה אומר אין מנחה בבמה (ד). וביהון (ה) ובגדי שרת (ו) ובלי שרת (ז) וריח ניחוח (ח). ומחיצה בדמיהם (ט) ורוחין ידים ורגליהם (י) אבל הזמן (יא) והגותה. והטמא (יב). שוים כזה וכו': נשלמה מסכת זבחים

בחוץ והמעלה בחוץ מדבר בקדשים שהקדישן בשעת איסור זבוח והקריבן בשעת איסור זבוח דהיינו משהוקס המשכן. ומפסוק ולא יזבחו ולהלן מדבר בקדשים שהקדישן בשעת היתר זבוח. והקריבן בשעת איסור זבוח וכדכתיב (ויקרא י"ו) אשר הם זבחים על פני השדה. והכי משמע אשר הם זבחים שהיו עומדים ליטחט בצמה. אם הקריבם בשעת איסור זבוח. כאלו הקריב על פני השדה. ושם נאמר והזבוחים לה' מלות עשה. ולא יזבחו עוד. מלות לית. יכול יהא עונש כרת ת"ל זאת להם וכו' זאת להם עונש עשה ולית. ולא אחרת להם. כרת: ו סמיכה ושחיטה כו'. עמ"ש צמניה פ"ק מ"י: רבי יהודה אומר אין מנחה בצמה.

כתב הר"ב דזבחים אמר קרא כו'. גמרא. פירש"י וזבחו זבחי שלמים לה' אותם (ט) ואוקימנא להאי קרא בקדשים שהקדישן בשעת היתר זבוח. וכתיב אותם מיעוטא. אלא זבחים הוא דהוה נהיגי בהו. ולא עופות [דבגמרא ממשט נמו עופות] ומנחות ע"כ. וכתיב ההוספות דמנחה לא הוה דומיא דליק דמאן דליח ליה אין מנחה בצמה. היינו דלא קרבה כלל אפילו בצמה גדולה. ע"כ. וט"ל דכיהון לאו דכרי ר"י סן. וא"ת והמאי סדרו רבי בינייהו. וי"ל דשייך לגבי הגשה שהיא צמנחה. והיינו נמי דנקט מנחה ולא עופות. אע"ג דליח ליה נמי הכי. כדאיתא בגמרא. ל"ל: [ור"ח ניחוח. פירש הר"ב אברים שללאן כו' ודוקא כו'. דהכי איתא לעיל במשנה דספ"ד ומריח לחוד ילפינן לה ההם כמ"ש שם הר"ב. וניחוח מפיקין ההם למנחה אחריתא. וא"כ לא נקט הכא אלא בצמנחה לישנא דדומיא דר"פ ז' דברכות:]

הזמן. יליף דכרייתא בגמרא מוזאת תורת זבח השלמים לעשות מנחה דעון עון. רש"י: והטמא. פירש הר"ב שאין טמא מקריב. וכ"פ הרמב"ם ותמיהתי למה לא פירשו כמו כ"מ דמתהיטין פניול גוטר טמא דטמא לענין אכילה. וכן פירש רש"י הכא וטמא נמי בהיא פרשתא [דזאת תורת זבח השלמים] כתיב והנפש אשר תאכל וגו' ע"כ והרמב"ם סוים על פירושו שכן פירש הגמרא. ולא נמלא כן בגמרא שזידינו: נשלמה מסכת זבחים

אלו קדשים קרבים במשכן. כגון זמן הגלגל ונוב וגבעון. שהיה שם משכן. והיו הכמות מותרות. אלו קדשים לריבין להקריבן במשכן ולא בצמה: קדשים. שסתמן הוקדשו למשכן ומאי ניהו קדנות לכור: קרבנות יחיד. שהמן לכמה: קרבנות יחיד שהוקדשו למשכן. שפירש בשעת הקדשן ע"מ להקריבן למשכן: ואם הקריבן בבמה פטור. מזהרה ומעונש שהרי הותרו הכמות ומיאו אכור לשנות דכתיב (דברים כ"ג) מולא שפחך תשמור ועשית: במת צבור. גלגל ונוב וגבעון: סמיכה. דכתיב לפני ה' והמך שאין סמיכה בצמה: שהיטת צפון. דכתיב (ויקרא א) לפניה לפני ה' ואין לפון בצמה: ומתן סביב. שתי מתנות שהן ארבע דכתיב זהו (שמות כ"ט) את הדם על המזבח סביב ולא בצמה: תנופה. דכתיב תנופה לפני ה' ואין תנופה בצמה: והגשה. דכתיב (ויקרא ז) והגשה אל המזבח ואין הגשה בצמה: אין מנחה בבמה. דזבחים אמר קרא בצמה

ולא מנחות: כיהון. דכתיב (ש"י"ד) ורק הכהן את הדם על המזבח. מנחה לריבין כהן ואין צמה לריבין כהן: ובגדי שרת. דכיון דא"ל כהן ואין כהן מקום לבגדי שרת דבגדי שרת כתיב (ע"ו) ילבס הכהן: ובלי שרת. דכתיב שרת כתיב (שמות כ"ח) לשרת בקדש ולא בצמה: וריח ניחוח. אברים שללאן והעלן אין בהן משום ריח ניחוח ודוקא במנחה דכתיב ריח ניחוח לה' אבל בצמה אפילו ללאן והעלן אין ככך כלום: ובחיצת דמים. חוט הכיקרא להכדיל בין דמים התחטוים לדמים העליונים. ואין חוט הכיקרא בצמה דכתיב (ש"כ"ו) וסיתה הרבה עד חצי המנחה ולא בצמה: רוחין ידים ורגלים. דכתיב (ש"ל) צבואם אל אהל מועד ירחו מים. ולא בצמה: הזמן. אם חשב על הקרבן לאכלו חוץ לזמנו: והטמא. אט"פ שור כשר להקריב בצמה אין טמא מקריב בצמה: נשלמה מסכת זבחים

תוספות חדשים
פ' בתוי"ט ד"ה ואין יזבחו כו' ומפסוק ולא יזבחו כו' אלל רש"י קרב משכן למתן אשי יעילו וגו' נד"פ דלעיל. ואפטר לאלו דוקא אלא כלומר מענין עונש שכהו כדאיתו פירש' דהיינו ל"ה משם ולהלן הוא בקדשים שהקדישם בשעת היתר הכמות ומ"י כ"ל שהארץ מה: ב"רע"ב סדרה ובגדי שרת כו' ילכס הכהן וכו' יליף להו מלשנת קדוש: שם ד"ה ובלי שרת כו' לכתת קדש. עמ"ש על לה מאכל ישרו כ"ס בקדש וכן כתב הרמב"ם:

ראשון לציון
י תוי"ט סדרה והטמא פ"ה ס"ג כו' והרמב"ם ס"ה כו' ולא נמלא כן כנ"ל שנינו. עמ"ש על זה כנ"ל כ"פ כ"י דף ע"ז ע"א ואתר העיון יש להלך ולתון דעת מד"י כהו"ע:

תוספות רע"ק
י (אות קרד) בששנה וכיהון ובגדי שרת. גם יושב כשר במת יחיד כדאיתא בר"פ דסכתיון דלמיתן לה סרבותיב לעמוד לפני ה' לשרתו. לפני ה' ולא לפני במה. ולענין אונן שחשב בש"ס שם ובתו' שם כתב הא דלא השיב בבתי' דהבא אונן דלמא תנא ושיהי' דשייר נמי יושב עב"ל: (אות קרד) תוי"ט סדרה והטמא. בגמרא שזידינו. בברכת הגזר ח"ב